Štev. 166 V Trstu, v četrtek 19. junija 1919 Letnik XLIV

EDINOST

Izhaja vsak dan, udi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega štev. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcij lista Edinosti. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3·—, pol leta L 18·— in celo leto L 36·—. — Telefon uredništva in uprave štev. 11-57.

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 *mm*). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *mm* po 20 stot.; osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov *mm* po 80 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1·—. Oglase sprejema inseratni oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inseratni oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Mirovna konferenca.

Clemenceauovo pismo grofu Brockdorff-Rantzauu.

PARIZ, 17. Zavezniki in pridruženci so izročili nemškim delegatom, razun odgovora na njihove protipredloge, tudi pismo, ki se glasi: Gospod predsednik! Zavezne in pridružene vlade so zelo resno proučevale pripombe nemške delegacije k mirovni pogodbi. Odgovor nemške delegacije protestira proti mirovnim pogojem, češ, da so v nasprotju s pogoji, po katerih je bilo podpisano premirje od 11. novembra 1918 in da gre za nasilen in neupravičen mir. Odgovor nemške delegacije dokazuje, da se leta ne zaveda položaja, v katerem se sedaj nahaja Nemčija. Zavezne in pridružene vlade smatrajo zato za potrebno, da preden odgovore, pojasne sodbo celega kulturnega sveta o vojni. Po mnenju zaveznih in pridruženih vlasti je vojna, ki se je začela 1. avgusta 1914., največji zločin na človečanstvu in svobodi narodov, ki ga je kedaj zavedno zakrivil kak kulturen narod. Skozi mnogo let so se nemški voditelji, zvesti pruski tradiciji, borili za evropsko gospodstvo. Niso se zadovoljili z naraščajočim blagostanjem in vplivom, do katerega je Nemčija imela pravico, in ki so ji ga vsi drugi narodi z veseljem dovoljevali v društvu svobodnih in enakopravnih narodov. Hoteli so tiranizirati Evropo, pa so tiranizirali Nemčijo, in so, da dosežejo svoj cilj, uporabljali vsako sredstvo in vzgajali lastne podanike z nauki, da v mednarodnih vprašanjih velja več sila nego pravica. Gledali so samo na to, kako bi povečali svojo oboroženo moč na morju in na suhem, in so te ukrepe zagovarjali s tem, češ, da so ti ukrepi nujni, ker so nemški sosedi ljubosumni na njihovo balgostanje in moč. Gledali so, kako bi, namesto prijateljstva, zasejali med narode sovraštvo in ljubosumnost. Organizirali so sistem vohunstva in spletek, ki jim je omogočil, da so povzročili notranje nerede in vstaje in da so celo pripravili tajne napade na zemlji svojih sosedov, samo da jih lažje uničijo bolj gotovo in lahko, ko pride čas za to. Razburjali so Evropo z grožnjami in nasiljem, a ko so videli da so njihovi sosedi pripravljeni da se uprejo njihovemu nasilju, so sklenili da vzdržijo s silo svoje evropsko gospodstvo. Čim bili pripravljeni, so osrčili svojega pohlevnega zaveznika, da napove Srbiji vojno z rokom samo 48 ur, čeravno so znali, da vojna za gospodstvo na Balkanu ne more ostati lokalizirana in da bo gotovo povzročila svetovno vojno. Da bi bili še gotovejši v svojem početju, so zavrnili vsak poizkus za spravo in diskusijo, dokler je postalo prepozno, dokler je postala neizogibna svetovna vojna, za katero so delali in na katero so bili samo oni med vsemi kulturnimi narodi pripravljeni.

Odgovornosti Nemčije se ne omejujejo samo na pripravljanje in povzročitev vojne. Nemčija je odgovorna tudi za surovi in nečloveški način, kako se je vojna vodila. Čeravno je bila Nemčija ena izmed držav, ki so jamčile za Belgijo, je vendar, navzlic vsem svečanim obljubam, da jo bo spoštovala, kršila nevtralnost te miroljubne države. To ji pa ni zadostovalo: ukazala je streljati in požigati samo da ostraši prebivalstvo in da ga podvrže svoji volji. Nemčija je prva začela uporabljati udušljive pline, navzlic težkemu trpljenju, ki so ga le-ti povzročali. Začela je obstreljevati nezaščitena mesta, samo da oslabi moralo svojih sovražnikov s tem, da je pobijala žene in otroke. Nemci so začeli podmorsko vojno, zakrivili so zločin na mednarodnem pravu, ker so ubili veliko število potnikov in nedolžnih mornarjev na morski pučini, izpostavljali so jih na milost in nemilost valovom in vetrovom; še hujše: na milost in nemilost moštva svojih podmorskih čolnov. Peljali so z brutalno zlobnostjo v suženjstvo v tujo zemljo na tisoče mož, žen in otrok. Dovoljevali so da se postopa z vojnimi ujetniki tako barbarski, da bi se to bilo studilo tudi manj kulturnim narodom. Nemško postopanje je skoraj brez primere v zgodovini. Grozovito njihovo odgovornost dokazuje tudi dejstvo, da je v Evropi umrlo sedem milijonov ljudi, a več nego 10 milijonov ljudi nosi znake ran in trpljenja, ki so ga morali prestati zato, ker je Nemčija hotela zadovoljiti svoje tiranske težnje, pa se je zatekla k vojni.«

Nato govori pismo o dolžnosti zaveznikov, da smatrajo to vojno za zločin proti pravici in kulturi. Spominja Nemčijo na to, kako se je redno izjavljala, da mora sila odločiti. Navaja Wilsonov govor dne 27. septembra 1918., ko je odgovoril na nemško trditev, da mora le sila odločiti, [illegible]ami: »Imamo torej samo en odgovor: sila, [illegible]o skrajnosti, sila brez mej in omejitev, sila pravična in zmagovita, ki bo naredila iz pravice svetovni zakon in bo zmrvila v prah vsako tiranstvo.« Angleški prvi minister je izjavil 14. dec. 1917.: »V nobeni državi ni sigurnosti, če ni gotovo, da se grehi kaznujejo. To velja tudi za mednarodno pravo: Vedno bodo zločinske države, dokler ne bo zagotovljena kazen za te zločine.« — Clemenceau je rekel v septembru 1918.: »Kaj hočejo francoski vojaki in kaj hočemo mi? Boriti se, boriti se zmagovito in brez prenehanja, dokler sovražnik ne uvidi, da je kompromis med tako velikim zločinom in pravico nemogoč.

Podobno je izjavil tudi Orlando, sicer dne 3. oktobra 1918. leta: »Do miru pridemo, ko se naši sovražniki prepričajo da ima človečanstvo pravico da se obvaruje pred nadaljevanjem vzrokov, ki so dovedli do nečloveškega klanja, in da kri milijonov ljudi upije ne za maščevanjem, toda za zadoščenjem plemenitih idealov, za katere je bila prelita.«

Nemčija mora plačati popolno odškodnino, pravi dalje pismo, ker to zahteva pravica, ki jo je Nemčija obljubila, ker to zahtevajo narodi, ki se sedaj zvijajo po bremeni vojnih dolgov, ljudje, ki so jim uničeni domovi, vojaki, padli na bojišču, in njihove sirote. Nemčija mora obnoviti vse, kar je uničila. Če so ti pogoji trdi in neusmiljeni, mora to Nemčija sebi pripisati. Nekdo mora prenašati vojne posledice, in prenašati jih bo morala Nemčija, a ne narodi, ki jim je ona nanesla toliko krivic in škode. Pismo prihaja na predmed odgovornosti nemškega naroda ter pravi, da je nemški narod ravno tako odgovoren, kakor vlada, ker če bi se ne bil strinjal s svojo vlado, bi jo bil lahko vedno strmoglavil, toda namesto tega jo je do poraza vedno podpiral.

Zvezne in pridružene vlade smatrajo torej, da je njihov mir pravičen, ker stoji na podlagi osvoboditve potlačenih narodov in vzpostavljenja narodnih meja, v kolikor je to mogoče v skladu s prizadetimi narodi in s potrebo, da se vsakemu omogoči neodvisno narodno in gospodarsko življenje. Na teh, Wilsonovih principih, da sloni tudi sklep miru. Na podlagi teh principov se je ustanovila neodvisna Poljska, ki mora imeti svoboden in zajamčen dohod do morja. Kar se tiče ozemelj, ki jih mora Nemčija odstopiti Danski in Belgiji, si je Nemčija nekoliko tega ozemlja s silo prilastila, na vsak način se bo povsod vpoštevalo ljudsko glasovanje. Bivši nemški podaniki v kolonijah nočejo več pripadati Nemčiji.

Zavezniki ne nameravajo, nadaljuje pismo, Nemčije zadušiti in ji vzeti nje mesto v svetovni trgovini in politiki. Zaveznki žele, da Nemčija sodeluje pri svetovnemu blagostanju. Seveda ima Nemčija težje stališče od drugih, ker mora del svojih dohodkov uporabljati za plačanje odškodnine.

Pripustitev Nemčije v Zvezo narodov je odvisna od obnašanja nemškega naroda in od tega, kako bo Nemčija vršila mirovne pogoje.

Nemška delegacija, pravi končno pismo, očita zaveznikom blokado, s katero so centralne države v vojni zaprli. Blokada je bila vedno zakonito pripoznano vojno sredstvo, a zavezniki so pri tej blokadi vedno vpoštevali mednarodne zakone. Če so zavezniki Nemčijo izvanredno strogo zaprli, so to storili samo radi tega, ker je nemško vojevanje dobilo zločinske oblike.

Zavezniki končno opozorujejo, da je to pismo in memorandum, ki ga spremlja, njihova zadnja beseda. Nemčija ima 5 dni časa: če sprejme to novo pogodbo, se podpiše mir v Versaillesu, če je ne sprejme, bodo zavezniki ukrenili prisilna sredstva. — Pismo nosi Clemenceauov podpis.

Zavezniški odgovor Nemčiji je končnoveljaven

LONDON, 17. Minister Bonar Law je imel govor, v katerem je pozival zaveznike, da ostanejo složni. Zagotovljal je, da se sloga v razpravah na mirovni konferenci ni kršila: bila so samo nasprotujoča si mnenja. Trdil je, da je mir, ki se hoče skleniti, pravičen, čeravno strog, ker da hoče preprečiti morebiten ponoven nemški napad. Izjavil je, da je zavezniški odgovor na nemške protipredloge končnoveljaven.

Demonstracije proti nemškim delegatom v Franciji.

BASEL, 17. Iz Berolina poročajo: Iz Versaillesa javljajo, da je množica demonstrirala proti nemškim delegatom, ko so se peljali v avtomobilu iz hotela Des Reservoirs na postajo v Noisy le Roy, odkoder je odšel v Weimar poseben vlak z nemškimi delegati. Množica da je obmetavala avtomobile s kamenjem. Dr. Melchior, podpolkovnik Kylander, prof. dr. Meyer ing ospa Dorblueds so bili ranjeni. Manifestacija se je vršila ves večer. Vsakokrat, ko so nemški delegati zapustili v avtomobilu svoje sedeže, so se slišali žvižgi in klici iz množic.

Nemci morajo sprejeti mirovno pogodbo v petih dneh.

PARIZ, 17. Generalni tajnik konference Dutasta je izročil nemškim delegatom pismo Clemenceauja kot predsednika mirovne konference. V pismu so razložene misli, ki so navdahnile odgovor zaveznikov, in je formuliran »ultimatum«, ki se glasi: **če nemška vlada ne podpiše brez vsake razprave v petih dneh,** se takoj ukrenejo militarične in gospodarske odredbe.

Ali v sedmih dneh?

PARIZ, 17. Ob izročitvi odgovora zavezniških in pridruženih vlad nemški delegaciji je Simon pripomnil, da rok petih dni ne zadostuje. Določil se je pa, ker so ga Nemci sami označili kot zadostnega. Ali, vsled želje nemške delegacije je dovoljen nemški vladi dodaten rok 48 ur za odgovor: da ali ne! Rok poteče torej v ponedeljek, ob 11.

Brockdorff odpotoval.

VERSAILLES, 17. Graf Brockdorff-Rantzau in petorica nemških delegatov, dva finančnika in 74 drugih oseb so odpotovali danes s postaje Noysi le Rol.

Mirovna pogodba z Avstrijo.

PARIZ, 16. Svet četvorice se bavi z mirovno pogodbo z Avstrijo, posebno s finančnimi klavzulami in s pogoji za obnovitve.

Danes zjutraj je dospela v Saint Germain neka delegacija 1 Avstrijcev. Sestavljajo jo: finančna komisija petih oseb, nekaj svetovalcev in tajnikov.

Protipredlogi Nemške Avstrije.

SAINT GERMAIN 17. Avstrijsko-nemški predlogi so izročeni v zvezku kakih trideset strani.

PARIZ, 18. (Po »Nazione«.) Avstrijski kancelar dr. Renner je predložil predsedništvu mirovne konference avstrijske protipredloge, ki obsegajo okoli 30 strani. Kar se tiče teritorijalnih vprašanj, se avstrijski protipredlog bavi edino le z Nemci v sudetskih deželah, katere zahteva Nemška Avstrija zase. Zdi se, da se z vprašanjem gornje adiške doline (na Tirolskem) namerava avstrijsko odposlanstvo baviti v posebni noti, katera se predloži v kratkem. Dasiravno jih je med zavezniki in pridruženci takih, ki bi radi videli, da bi se Avstriji upirali skepu konference glede vprašanja gornje adiške doline, se vendar ne zdi verjetno, da bi akcija Avstrijcev prekoračala meje samo formalnega ugovora.

Kočljive točke miru.

WASHINGTON, 17. Na zahtevo ameriškega senata glede priobčitve vsega besedila pogodbe je odgovoril Wilson, da bi bila taka priobčitev proti javnemu interesu, ker mirovna pogodba še ni popolna in ker so poleg tega še mnoge kočljive točke predmet pogajanj.

Priprave za ponoven napad Nemčije.

PARIZ, 17. »Matin« komentira prenaredbe mirovnih pogojev in pravi, da slabotna zavezniška politika osrčuje nemški odpor. Misli, da Nemčija podpiše, ker se tako izogne glavnim posledicam poraza, da bo pa nadaljevala s svojimi maščevalnimi nameni, ko je videla, da so zavezniki popuščali v tednih žalostnih spletek.

»Action Francaise« dviga bojni klic ter pravi, da Nemčija, če ne podpiše, dobi smrtni udarec.

Drugi listi se omejujejo na prerokovaje posledic, ki jih bodo imele vojaške operacije.

Višji blokadni odbor se je sešel, da prouččuje ukrepe, ki se morajo ukreniti v slučaju, da Nemčija ne podpiše.

Maršal Foch je dospel v glavni medzavezniški stan. Pripravljen je načrt, za nov napad na Nemčijo, ki so ga pripravili Foch, ameriški general Pershing in angleški general Robertson. Ameriške čete prodero 30 km od koblenškega mosta v notranjost Nemčije, prirede postojanke in pripeljejo težko artiljerijo. Francozi začno prodirati od mogunškega in kehlskega mosta in zasedejo vse važne točke, Angleži pa zasedejo Essen. Na dan, ko Nemčija zavrne podpis, prekrijejo zavezniški zrakoplovi sovražno ozemlje.

V obmejnih nemških krajih vlada velikanski nemir radi prodiranja zavezniških čet. Bili so priobčeni proglasi, ki pozivajo ljudstvo, naj bo mirno in naj se vzdržuje sovražnih dejanj. Javni uradniki so dobili nalog, da ostanejo na svojih mestih. Hessen — nassauski predsednik poziva prebivalstvo, naj se vda neizogibni usodi. Navzlic temu so mnogi prebivalci odpotovali z družinami v notranjost.

»Petit Journal« ceni vojaško moč Nemčije na pol milijona mož. Predvideva se splošen umik proti zapadu od Rena.

Wilson obišče Belgijo.

BRUSELJ, 17. Wilson odpotuje iz Pariza v torek zvečer ter dospe v sredo zjutraj v Dunquerke, kjer ga sprejme belgijska kraljeva dvojica. Ogleda si belgijsko fronto in pride v Bruselj ob 21'30.

Turški delegati pred desetorico.

PARIZ, 17. Svet desetorice, sestavljen od načelnikov vlad in ministrov za vnanje stvari velevlasti zasliši turško delegacijo enostavno le v posvetovalen namen.

IZ FRANCIJE.

Francija ne odpokliče svojih čet iz Rusije.

PARIZ, 17. Poslanska zbornica je zavrnila s 365 glasovi proti 140 Cachinov predlog, da se odpokličejo zavezniške čete iz Rusije. Bila je tudi izražena zaupnica vladi s 349 glasovi proti 137.

Iz Jugoslavije.

SLOVENSKA DEPUTACIJA PRI WILSONU.

PARIZ, 17. (Po »Lavoratoru«.) Wilson je sprejel v avdijenci slovensko deputacijo, ki so jo sestavljali: knezoškof Jeglič, dr. Brejc, dr. Ehrlich, Golouh, dr. Novak, Prepeluh in še nekateri drugi. Nagovor je imel dr. Brejc, ki je začel z besedami: »Ave, Wilson morituri Sloveni te salutant!« Nadaljevanje je rekel, da so Slovenci resno ogroženi v njih narodnem obstanku, če ententa ne izpremeni svojega namena. Prepeluh je prosil Wilsona, naj se zanima za usodo tistih slovenskih manjšin, ki bi utegnile ostati priključene k italijanskemu kraljestvu. Wilson je dal mnogo obljub in se je dobrohotno poslovil od deputacije, ki se je uverila, da je bil Wilson popolnoma poučen o razmerah v Jugoslaviji. (Iz zgornjih imen je razvidno, da so bile v tej deputaciji zastopane vse stranke, tudi socijalnodemokratična.)

Italijansko zasedanje na Koroškem.

BELJAK, 16. (Po »Resto del Carlino«.) Odredbe za prodiranje je določilo naravnost italijansko vrhovno poveljništvo samo, in te odredbe so bile take, da so bile v noči 12. t. m. popolnoma izvedene. Na Trbižu se je zbralo veliko število avtovozil, s katerimi so se prevažale čete in materijal. Koroške oblasti so z druge strani na vse mogoče načine olajšale uporabo železniških prog. Tako so brez neljubih dogodkov in ob največjem navdušenju prebivalstva italijanske čete zasedle pas ozemlja Beljak—Trg—Št. Vid, po katerem teče železniška proga Trbiž—Dunaj, po kateri se razvija skoraj ves promet ententnih dobav za Nemško Avstrijo. Srbi so zasedli hribovje severno celovške kotline in mesto samo. Naša (italijanska) zasedba preprečuje, da bi se Jugoslovani polastili šentvidske proge, kakor so se celovške. General Segrè se je vrnil v Celovec, kjer se nahaja sedaj z vsemi člani italijanske misije. Povsod se nadaljujejo manifestacije simpatij Koroščev (nemških) za Italijo in njeno vojaštvo. Generał Tassoni je pregledal okupacijsko vojaštvo, čigar morala je kar najvišja.

Zakaj so Italijani zasedli Beljak in Št. Vid.

PARIZ, 17. »New York Herald« piše, da so bile italijanske čete pooblaščene od mirovne konference, da zasedejo Beljak in Št. Vid. »Namen te zasedbe je ta, da zagotovi zaščito železnice, ki pelje iz Trbiža, ob italijanski meji, na Dunaj. Ta železnica, ki veže zasedeni mesti, je edina prometna črta, ki ostaja na razpolago Avstrijcem za njihovo trgovino z Jadranom, a da niso navezani na proge, ki vozijo skozi Jugoslavijo. Bilo je sklenjeno, da se zasede Št. Vid potem, ko so Jugoslovani, proti volji mirovne konference, zasedli Celovec.

Italijanski letalci v Ljubljani so izpuščeni na svobodo.

»Giornale d'Italia« prinaša poročilo agencije Stefani: Posadki »Capronija«, ki je morala dne 7. t. m. pristati pri Ljubljani in ki so jo jugoslovanske oblasti zadržale, je bilo dne 11. t. m., vsled pogajanj z italijansko delegacijo, dovoljeno, da nadaljuje svoj polet proti Dunaju, kamor je bila namenjena.

Srbi ne zapuste Celovca.

»Resto del Carlino« brzojavljajo iz Curiha, 17.: Jugoslovanska agencija poroča: »Po 7. junija je bilo pravilno sklenjeno med Jugoslovani in avstrijskimi Nemci premirje, ki je bilo podpisano od delegatov, zrecno imenovanih v ta namen. O tem ste obe stranki napisali zapisnik ter dali ukaz, da se ustavijo sovražnosti. Nekaj ur potem, ko so se morale dokončati navadne formalnosti, ki so potrebne za ratifikacijo pogodbe, je nemška delegacija izjavila, da tega ne more storiti. Med pogajanji, ki so trajala tri dni, so nemški delegati ponovno navajali nekakšno ententno določbo, po kateri bi morali Jugoslovani izprazniti Celovec. Na to določbo so se nemškoavstrijski delegati pozivali tudi zaključenemu dogovoru.

Jugoslovanski delegati pripominjajo k temu, da je pogodba bila sklenjena zakonito in končnoveljavno. Ker so pa nemškoavstrijski delegati delali težave, je bila pogodba izročena vladi kraljestva SHS, da jo proči in ratificira.

Premirje smatrajo Jugoslovani za veljavno, ker ga je nemškoavstrijska delegacija podpisala. Nemška vojaška društva se razpuste. Demarkacijska črta se strinja z nemškoavstrijsko mejo, določeno v pariški mirovni pogodbi.

DOGODKI NA OGRSKEM.

Splošna mobilizacija.

CURIH, 17. Došla je vest, da je revolucijonarna budimpeštanska vlada odredila mobilizacijo vseh moških, pristojnih na Ogrsko, od 16 do 45 let. Kdor se ne bi stavil, pride pred revolucijonarna sodišča.

Kongres delavskih svetov v Budimpešti.

BASEL, 16. Iz Budimpešte javljajo: Prvo sejo kongresa delavskih svetov je otvoril ljudski komisar Peter Agoston, ki je naglašal pomembnost kongresa. Govoril je tudi predsednik sovjetske vlade.

Kongres ogrskih nemških socijalistov.

BERN, 17. Iz Budimpešte javljajo: Na narodnem kongresu ogrskih nemških socijalistov je govoril tudi Bela Kuhn, ki je rekel med drugim: Prva moja beseda gre naši rdeči vojski, ki sedaj na svojem triumfalnem pohodu rešuje proletarske brate iz kapitalističnega jarma. Ta vojska ne podžiga imperialističnega nacionalizma, marveč hoče odrešitev proletarijata, osvoboditev iz kakšnegasibodi zatiranja. Mi nočemo izpostaviti zakona o teritorijalni celokupnosti našim nemškim proletarskim bratom zapadne Ogrske. Govornik je naglašal, da le socijalizem more preprečiti narodno zatiranje. Dokler bo buržoazijcev in proletarcev, bodo nasprotni drug drugemu. Potem mednarodne solidarnosti postanejo proletarci nepremagljivi. Močni smo, ker je proletarijat entente z nami. Proletarijati Francije, Anglije in Italije se pripravljajo za skupno akcijo proti buržoazijam, ki hočejo napraviti iz avstrijsko-nemških proletarcev davkoplačevalce za kapitaliste entente.

Omenjajoč brzojavke Clemenceauja, zahtevajoče, naj Ogrska odneha od napadov proti češkoslovaški republiki, je izjavil Bela Kuhn:

»Nikoli! M. nismo napadali. Proletarijat se je dvignil sam od sebe in je odbil napade drugih, kakor je tudi pripravljen odbijati vsak poizkus imperijalizma proti proletarijatu. Za nas ni meja. Dežela proletarijata je ves svet. Socijalizem izvrši svoje delo.«

Drugi govorniki so se odločno izjavili za proletarsko republiko, ki da jo hočejo braniti proti vsem s pomočjo **madžarskega** proletarijata.

(Lepo je govoril Bela Kuhn o odrešitvi proletarijata iz jarma. Vendar nas obhajajo čudne misli, ko zasledujemo besede tega moža. »Dežela proletarijata je ves svet!« K temu vsemu svetu spada menda tudi Češko-Slovaška. Tudi tam imajo — če smo prav poučeni — proletarijata in socijalne demokracije, tako zavestne in inteligentne, da bi se mogel morda od nje kaj naučiti tudi — madžarski proletarijat! Da Bela Kuhn odbija napade od strani češke vojske — dobro! Da pa nima dobre besede za češki proletarijat, da se mu čut bratstva, tako prekipevajočega za nemške proletarske brate, ne ogleša **tudi za češke brate**, in da se sploh izogibije vsake besede o bratih nemadžarskih narodnosti, izvzemši Nemcev: to je značilno, zelo značilno, ker vzbuja sume, da je v tem pogledu tudi Bela Kuhn nekaj malega podedoval iz politike tiste madžarske plutokratične oligarhije! Prip. ur.)

IZ ČEHOSLOVAŠKE.

Klofač odstopil?

BASEL, 18. Z Dunaja se poroča: Kakor poročajo listi iz Nemške Češke, je bil prošlo soboto aretiran v Pragi načelnik nemške stranke. Minister je bil aretiran v Kladnem in so ga prepeljali v Prago. — Minister za narodno obrambo, Vaclav Klofač je baje podal ostavko, o kateri pa da se še ni nič odločilo.

IZ RUSIJE.

Kronstadt pred padcem?

PARIZ, 17. Kronstadt je v plamenu. Sedem boljševiških ladij in nekatere trdnjave so izvesile belo zastavo. Revolucijonarni sovjet baltiškega brodovja je izdal proglas na francoske in angleške mornarje, s katerim jih poziva, naj opuste bratomorne boje, ker bi padec Kronstadta in Petrograda pomenil poraz proletarske Rusije.

Lenjin proti Nemčiji.

IZ PARIZA brzojavljajo »Lavoratoru« dne 17. t. m.: Javlja se, da Lenjin grozi Nemčiji radi aretiranja Axelroda, ki je obdolžen, da je sodeloval pri monakovskih sovjetih. Aretirali so ga baje kot represalijo proti Rusom, ki so aretirali nemške častnike v beli vojski. Lenjin je povabil Nemčijo, da pusti na svobodo Ruse, ki se nahajajo v nemških zaporih.

IZ ITALIJE.

D' Annunzio odpuščen iz vojske.

RIM, 18. Vsled prošnje, ki jo je vložil iz znanih razlogov na višje oblasti, je bil Gabriele D'Annunzio odpuščen iz vojske. Prejel je prisrčni poslovilni pismi od generalov Badoglija in Caviglije.

Reorganizacija »arditov«.

RIM, 18. Polkovnik-brigadir Pirzio Biroli je bil imenovan za generalnega nadzornika »arditov« (naskočnih čet) z nalogom, da reorganizira, priuredi in disciplinira ta vojaški zbor.

Demobilizacija v Italiji.

RIM, 18. Od sklenitve premirja pa do danes je bilo demobiliziranih 225 generalov, 74.993 štabnih in nižjih častnikov ter 2,100.000 mož. V tem številu je vštetih 1,700.000 mož, pripadajočih letnikom 1874 do 1887 ter letniku 1900, potem 50.000 nesposobnih in 350.000 mož letnikov 1888 do 1900.

Ministrska kriza. — Vprašanja poštnega uslužbenstva in učiteljstva.

RIM, 16. (Zakasnelo.) Današnji ministrski svet, katerega so se udeležili vsi ministri, izvzemši Sonnina in Fradeletta, je ugotovil izključenje vsake izvenparlamentarne krize, ker se hoče ministrski predsednik Orlando predstaviti zbornici s celotnim ministrstvom z novim ministrom za prehrano vred. Zagotavlja se, da se je spor med ministroma Ciuffellijem in Stringherjem poravnal, ker se je Stringher vdal in pristal na manje stroga načela glede politike zamenjavanja ter se približal nazorom ministra Ciuffellija glede svobode trgovine. V današnjem ministrskem svetu je ministen Stringher obširno poročal o položaju državnega gospodarstva. Na podlagi tega poročila je prišlo do poravnave spora, toda podrobnosti ni mogoče poročati. Ministri, vprašani o stvari po končanem ministrskem svetu, niso nikakor hoteli povedati ničesar.

Drugo vprašanje s katerim se je bavil ministrski svet, je bilo vprašanje poštnih, brzojavnih in telefonskih uslužbencev ter učiteljsko vprašanje. Sklenili so se važni končnoveljavni ukrepi. Glede učiteljstva se zdi, da se hoče zahtevati, da naj nemudoma zopet pričnо redno delovati, ker se smatra za nemogoče, da bi se sprejele neupravičene zahteve, katere hoče izsiliti učiteljstvo. Razlika med določitvijo ministrstva in učiteljskimi zahtevami znaša sedaj nekaj sto lir na leto. Vlada smatra, da ne more pristati na privolitve pod pritiskom agitacije, ne da bi to pomenjalo njen lastni konec. Zgled železničarjev da bi moral biti zdrav pouk državnim uslužbencem in učiteljstvu, ki je pred nekaterimi dnevi zapustilo šole.

Ministrski svet je, kakor se zdi, končno tudi imenoval ministra za prehrano in sicer Maggiorina Ferrarisa, toda imenovanje še ni končno veljavno.

Priprave za zborničnо zasedanje.

RIM, 17. (Zakasnelo.) V Rim prihaja vedno več poslancev; sedaj jih je tu okoli 200. Bivši ministrski predsednik Giolitti je tudi že dospel semkaj. Vladni izjavi bo prisostvovalo okoli 400 poslancev. Vpisi v seznam govornikov k vladni izjavi se množe in sedaj je vpisanih že 48 govornikov. Govori se, da bo vlada zahtevala začasni proračun za običajno dobo. Meni se, da se zbornica ponovno skliče tekom poletja in sicer v svrho odobritve mirovne pogodbe. Na Montecitoriju (parlamentu) se raznašajo najrazličnejši glasovi. Govori se tudi

---

PODLISTEK

Čemu? (2)

Ivo Vojnović. — Prevedel **M. C—č.**

Mi moramo odpreti pot domačim diletantom, naš Rim je za umetnost »terra incognita«; poizkušati hočemo, da odkrijemo to blago — je govorila lepa vojvodinja svojim prijateljicam.

Tu je začela druga, ali zelo kratka perijoda. Po tretjem »fenomenalnem« pogovoru nekega pekovskega dečka, o katerem se je govorilo, da mesi kruh, pevajoč kot Rubini, so zabave vojvodinje D. prenehale biti muzikalne. Nje mož se je bil vrnil iz Berolina.

Vojvoda, človek kakih 46 let, je bil na glasu ekonomista prve vrste. Očit prijatelj starejega zistema, cenjen v Vatikanu radi odkritega in dobrodušnega duha, je obhodil iz lastne volje vse prestolnice Evrope, da se uveri posebno o nazorih merodavnih diplomatov glede rimskega vprašanja. To je trajalo nad 2 leti — in tedaj, ravno v polovici predpusta, se je povrnil, da napravi konec neuspelim poizkusom uboge domačice.

O meni moreš reči, da sem dolgočasen, da raje igram wist, nego da bi dvoril, da sem pedant, reakcijonarec, vse draga soproga — ali da bi bil muzikalen, tega ne...

Ti meniš torej, da je to žalitev?

Največa za resnega človeka! — Muzicirati, a nič razumeti v glasbi — to je višek smešnosti.

Vojvodinja je vzdihnila in odšla v svoje sobe. Še ji ni bilo povsem jasno, da je nje duhoviti razgovor, da je kraljevsko gostoljubje tega uprav rimskega doma, edina privlačna sila, s katero je polnila svoje dvorane. Hotela je, da so oni govori, četudi za ceno ironičnega posmeha.

Vojvoda je pretiraval, ko je metal na-se madež »preziranja« glazbe. Kakor mnogim umnikom, mu ni bilo do praznega hrupa, družbinih prevar, vseh tistih fikcij, ki v izvestnem svetu veljajo kot neporušni pogoji bontona. Poznal je jako dobro vihravo in nestalno narav svoje Flavije, a še bolj je znal ocenjevati površnost dražestnega nje duha in — žalibog — jako navadno pomanjkanje pravega kriterija. — Prepoved, da se v njegovi navzočnosti ne sme glasbovati, je bila torej kolikor toliko le pretveza, da iz svojega salona in iz glavice lepe vojvodinje iztrebi — neukusnost!

Diplomacija, v kateri se je naučil pravil življenja, mu je prišla v pomoč, da je izvedel svojo nakano. S spretnostjo, ki mu je v mnogih krogih pridobila ime finega diplomata, je kmalu uveril Donno Flavijo, da je bolje slušati glas ljudstva in tudi na umetniškem polju vrhovno sodbo občinstva, nego pa broditi po hudourniku ter hoteti z umetnimi sredstvi ustvarjati nenaravne in vedno varljive celebritete. Ta mala domača kriza je prišla neopažena za vnanji svet. Vojvoda je hlinil preziranje za vojvodičino družbo ter je tu pa tam metal kako opazko o glasovitih pevkah, ki so na odru gledališča »Apollo« navduševale ves Rim; a vojvodinja se je polagoma obračala k moževemu zistemu, vendar pa prepirajoč se, »zaradi lepšega«, za načela, na katerih je dvomila sama.

(Dalje.)

o dopisih med Orlandom in Nittijem. Popoldne se je sešla socijalnodemokratska skupina in pričela razgovarjati o položaju, ki se bo nadaljevala jutri.

RIM, 18. Ministrski predsednik Orlando se je razgovarjal s senatorjem Maggiorinom Ferrariem, novim ministrom za prehrano ki se je v Orlandovem kabinetu sestal z ministoma Stringherjem in Medo, da ugotovi načrt za prehrano. Za podtajnika v ministrstvu za prehrano se imenujejo različna imena. Dolgo časa je razpravljal ministrski predsednik s poslancema Barzilajem in Schanzerjem. Včeraj popoldne je ministrski predsednik ostal doma, da je sestavil besedilo vladne izjave, ki jo poda v zbornici.

Stavke v Florenci.

FLORENCA, 17. Kakor po vseh drugih mestih Italije, imamo tudi v Florenci vrsto stavk, ki niso brezpomembne.

Je stavka učiteljev. Ti nadaljujejo stavko z nepričakovano kompaktnostjo. Danes ni prišla iz Rima od ministra Berenninija nobena vest, ki bi kazala na kako izpoznanje in torej na hitro poravnavo.

Že tri dni so v stavki nameščenci restavrantov, hotelov, kavaren, barov. Občinstvo se mora odrekati običajnim udobnostim, ali razumeva upravičene razloge ter prenaša to nevšečnost z resignacijo.

Stavka tipografov nadaljuje že štiri tedne in ne kaže, da bi se kmalu poravnala, ker so gospodarji trdovratni.

Stavka v Italiji.

RIM, 17. Nacijonalna učiteljska stavka traja še vedno. Tridentski učitelji so se tudi priklopili k stavkujočim. — V Milanu je začelo stavko 2000 kovinarjev, v protest proti odpustitvi dveh tovarišev, ki sta bila obdolžena, da sta kriva ustavljenja dela v soboto, ko se je delo ustavilo v znak žalosti radi smrti nekega delavca, ki ga je ubila granata. Podjetje Franchi in Gregorini je razum tega odbilo zahteve za zvišanje mezde. — Poštnobrzojavne organizacije so sklenile, da ustavijo stavko, dokler ne doznajo sklepov osrednjega odbora. — Natakarji so tudi ustavili stavko. Gospodarji so v glavnem sprejeli zahteve za osemurno delo, toda osobje po gostilnah, restavrantih in kavarnah bo začasno delalo 10 ur na dan.

Pred letom dni in danes.

Milanski »Secolo« se ozira za leto dni nazaj ter primerja tedanje razpoloženje v Italiji z onim današnjih dni. Pred letom dni je italijanska vojska slavila na Piavi velike uspehe. Dne 15. junija — pravi milanski list — bi se morali spominjati z občudovanjem, kajt s tem dnem se je začenjal pripravljati zlom sovražnika. Tedaj je izzival Orlando v zbornici žarek entuzijazma, in vsi poslanci so občutili kot dolžnost, da se stisnejo okolo vlade. Potem nadaljuje: kolika tuga, ko se danes spominjamo onega dne! Danes, leto dni potem, se vrača Orlando v Rim kot poraženec v Parizu. Diplomatska akcija, zasnovana od njegove vlade, se zaključuje le na škodo Italije-zanagovateljice. Odgovornost ljudstva in vrlina vojske nista nič naučila vladnih mož, ki so napram zaveznikom s svojo negotovostjo in nespretnostjo izgubili bitko, ki jo je znala vojska dobiti pred letom dni proti sinemu sovražniku. Žalostni dnevi za ljudstvo in bolestno razočaranje za perfidno diplomacijo. Lanjsko leto je glasovalo v zbornici 284 poslancev za Orlanda in le 34 proti. Tedaj je bila zbornica iskrena. Če bi bila sedaj tudi tako iskrena, ne bi dobil niti enega glasu zaupanja tisti, ki ni znal pridobiti iz zmage koristi, ki jih je pričakovala Italija, ker je onkraj mej ozlovolil prijatelje in sovražnike, a v mejah Italije pozabil na vsako odgovornost vlade ter stavil deželo v najnevarnejšo anarhijo.

Profesor dr. Vergun o Rusiji.

Kot delegat ruske misije za ustanovitev slovanskih društev je na svojem potu v Prago dospel v Ljubljano profesor moskovskega vseučilišča g. dr. Dimitrij Vergun. Profesor Vergun je znan pri nas se izza svojega delovanja na Dunaju pri »Slovanskem Veku«. Kasneje se je preselil v Petrograd, kjer je bil urednik političnega dela »Novega Vremena«. Ob začetku vojske je bil v Galiciji pri armadi generala Radka Dimitrijeviča in pozneje pri armadi, ki se je borila v Dobruči. Ob izbruhu ruske revolucije se je vrnil v Petrograd in deloval v društvih »Slovanske« in »Srbskoruske vzajemnosti«.

Profesor dr. Vergun je pripovedoval o svojih doživljajih naslednje:

»Novo Vreme« je izhajalo še nadalje do boljševiške revolucije. Boljševiki so pobrali stroje in razbili tiskarno. Nato sem se preselil v Moskvo, kjer sem preteklo leto o Binkoštih začel izdajati list »Velika Rusija«, ki je zagovarjal sodelovanje vseh ruskih strank proti boljševikom. Boljševiki so plačevali za posamezen članek proti temu listu do 25.000 rubljev. Po belogvardijskem uporu pa so boljševiki ustavili vse liste razen »Izvestija«, katerega so obdržali za se. Tako je izšlo »Velike Rusije« samo 40 številk; kajti boljševiki so zaukazali, da se morajo zapreti vsi uredniki. Od tega časa sem se moral vedno skrivati. Najprej sem odšel v Petrograd, da rešim svojo dragoceno biblioteko pred nacijonaliziranjem, kar se mi je posrečilo na ta način, da sem jo izročil akademiji za uk. Od tu sem se potem odpeljal v živinskem vozu kot delavec do ukrajinske meje, kjer sem šel peš skozi gozdove preko meje, da me ne bi prijele komunistične straže, ki so imele ukaz, da me aretirajo. V Ukrajini so mi delali Nemci težave, ker so me poznali kot avtorja knjige »Drang nach Osten«, ter me niso hoteli pustiti v Kijev. Končno se mi je vendar posrečilo, dobiti dovoljenje. Prišel pa sem v Kijev ravno v trenutku, ko se je začela rušiti nemška armada, in prvi prizor, ki se mi je nudil v Kijevu, so bili nemški vojaki, ki so metali stran svoje železne čelade. V Kijevu mi je ponudil general Keller mesto urednika lista, ki ga je nameraval začeti izdajati v ruskem literarnem jeziku, a podlistki naj bi bili pisani v starem maloruskem jeziku Ševčenka. Toda Nemci so to preprečili s tem, da so prepustili svoje orožje Petluri, ki je potem vrgel Skoropadskega. Preselil sem se na to v Odeso, kjer sem ustanovil na srbski Svetosavski dan Zvezo vseh slovanskih organizacij Rusije. Zbrala se je delegacija, ki si je stavila nalogo, da deluje po slovanskih državah Jugoslaviji, Čehoslovaški in Poljski za slovansko vzajemnost. Na francoski ladji se je po dalјših ovinkih posrečilo priti k delegaciji namenjeni za Jugoslavijo in Čehoslovaško preko Carigrada v Belgrad. Delegacija obstoji iz dvanajst ljudi vseh političnih strank, katerih namen je osnovati demokratsko-narodni blok, ki naj bi rešil Rusijo boljševiškega terorja.«

O razmerah v Rusiji se je izrazil g. profesor dr. Vergun, sledeče:

»Že ko smo zapuščali Rusijo smo vedeli, da sta stopila generala Denjikin, ki operira v južni Rusiji, in Kolčak v zvezo. V sovjetski Rusiji so se začeli kmečki in delavski upori.

Krasna (rdeča) armija, na katero se opirata Ljenin in Trocki, ne sestoji niti iz polovice Rusov. Večji del je Nemcev, bivših vojnih ujetnikov. Duša strategije je bivši nemški general Blücher, ki se sedaj naziva »tovariš« Blücher. Nadalje je v armadi 75.000 Kitajcev in 50.000 Mažarov, bivših vojnih ujetnikov. Zadnji čas je prišlo tudi 25.000 Turkov, ki jih je organiziral Enver-bej.

Ruski polki ne gredo nikdar sami v boj, ampak jih vedno stražijo drugi. Sila boljševikov obstoji v tem, da imajo oni vso nekdanjo rusko artilerijo v svojih rokah, dočim je drugi nimajo. V boljševiško armado sta tudi stopila generala monarhist Gutov in nekdanji carist Klembovski.

Nekateri hvalijo boljševiške reforme, toda boljševiki poznajo samo eno devizo: grabiti. Moč njihova obstoji pa v tem, da vsakogar, ki bi jim hotel nasprotovati, takoj uničijo. Kruto postopajo tudi z duhovniki. Število postreljenih je nemogoče dognati. Ustreljenih je 6 sotrudnikov Novega Vremena, znani Menšikov, Snesarev, Manajlov, od glada umrl je filozof Kožanov itd. Ustrelili so tudi okoli 20 škofov. Cerkve so v mnogih mestih popolnoma uničene; istotako tudi v Kremlju »Uspenski hram« v Moskvi. Patriarh jim je napisal poslanico, v kateri jih nazivlja razbojnike. Zato so ga hoteli ubiti, češ da hoče izdati narod.

Uspehi admirala Kolčaka, ki zastopa demokratska načela, obstojijo v uporih sibirskih in uralskih kmetov in delavcev. Boljševiki jemljejo kmetom zemljo, zato ti ne marajo v »krasno armijo«. Izvedba komunizma bi pomenila prehod na stari patriarhalizem. Odtod kmečki upori, katere dušijo Kitajci, kajti boljševikom je vsako orožje dobro.

Boljševizem je bolezen ruskega naroda.

Ruski narod je stopil v vojsko v prepričanju, da se bo bije za pravično stvar, a bil je poražen. Izgubil je v vojski deset miljonov ljudi. Dvakrat je rešil Pariz, dvakrat Italijo, toda končno so ga Nemci s svojim velikim vohunstvom v carski armadi porazili. Vsled nemških zmag se je kljub takemu velikanskim naporom polastil ruskega naroda obup in izbruhnila je revolucija. Tedaj je Nemčija poslala v plombiranih vagonih v Rusijo trojanskega konja z Leninom in Trockijem, ki sta začela meščansko vojno. Toda končno je padel germanski imperijalizem v isto jamo, ki jo je kopal Rusiji, in prejel kazen za svoje germanske podlosti v ruskem vprašanju.

Admiral Kolčak in general Danjikin bosta poskušala rešiti Rusijo od vzhoda, a general Judenič od zapada. Pokončali bodo boljševizem in ustvarili Rusijo na novih demokratskih načelih. Rusijo bodo spremenili v cvetočo deželo, ki se bo naslanjala na srednjega kmeta, kateri bo obdeloval svojo zemljo s češkimi poljedelskimi stroji, in povzdignil Rusijo na višjo stopnjo od zapadnih držav.

Boljševizem je staro bogomilstvo, ki je pogubilo staro srbsko in bolgarsko carstvo, ali češko taborstvo in poljsko socinijanstvo, ki sta povzročila razpad Češke in Poljske. Rusija preživlja sedaj z boljševizmom to, kar so Srbija, Bolgarska, Češka in Poljska že preživele.

Sreča slovanstva obstoji v vzajemnosti jugoslovanske, češke, poljske in ruske države. Interes teh držav je vzpostavitev Rusije. Jaz smatram za aksiom, da Slovani brez Rusije ne morejo eksistirati. Slovanska zveza bo podlaga ravnotežja ras in temelj trajnega svetovnega miru.«

Jugoslovanska socijalistična omladina za tretjo Internacijonalo.

»Lavoratore« je prejel iz Pariza nastopno poročilo:

Jugoslovanski socijalistični dijaki, bivajoči v Franciji, so izdali poročilo o kongresu, 15 skupin jugoslovanske socijalistične omladine v Parizu.

»Vsi smo — tako izjavljajo kongresisti — goreči pristaši tretje internacijonale, kar je tudi naša stranka. Izven socijalne revolucije ne vidimo drugega izhoda iz sedanjega položaja in odločeni smo vsi za delo v Jugoslaviji, pred vsem pa za skorajšnje uresničenje našega ideala: socijalistične družbe.«

Kongres je sklenil dva apela na proletarijat v sovražnih deželah: v Italiji in Bolgarski.

Proletarijatu Italije pošilja kongres bratski in socijalistični pozdrav ter izjavlja: — (zaplenjeno) — v radost nam je, da smo v soglasju z vami, ko obsojamo svetovni imperijalizem, ki se je razvnel v vseh zmagovitih deželah. Ura proletarijata se bliža hitro. Socijalna revolucija, ki se jo skoro nadejamo v naših dveh deželah, kakor tudi v vsem svetu, odpravi vsa vprašanja mejá, ustvarivši zvezo socijalističnih republik.«

Resolucija zahteva tudi pridruženje Bolgarov k Jugoslovanom. Vlade nadaljujejo z izzivanjem sovraštva in podžiganjem duha maščevalnosti. Jugoslovanski socijalistični dijaki vidijo v združitvi narodov edino rešitev balkanskega vprašanja.

»Do danes ste se vladi in dinastiji Srbije in Bolgarske stavljale v službo velevlasti, izzivajoč bratomorne boje, ki jih ni nikdar zaželel nobeden bratskih narodov. Taka politika je izčrpala moč obeh narodov in grozi, da ju napravi sužnja tujega kapitalizma. V prvih mesecih bolgarske okupacije, takorekoč v hipu, ko je bil vsak bolgarski vojak gospodar nad življenjem in bogatstvom prebivalstva, se ni mogel ugotoviti nikak čin krutosti in rapresalije na srbskih ozemljih, zasedenih od Bolgarov. Če so se dogodili čini krutosti, se je godilo to, ko je vlada organizirala okupacijo in le vlada je odgovorna.«

Končno naglaša, da je to resolucijo predložil sodrug, ki se je povrnil iz Srbije in je torej dobro obveščen.

* * *

Naj izpregovorimo nekoliko v imenu zgodovinske resnice spričo dejstva, da rečeni kongres enostavno postavlja srbsko in bolgarsko vlado v isto vrsto. Zgodovinska resnica je, da je bolgarska vlada vstopila najprej v balkansko zvezo, in da je potem Bolgarska vendar zavratno napadla Srbijo, za kar je dobila zasluženo plačilo pri Bregalnici. Zgodovinska resnica je, da je Bolgarska — ko je Srbija preživljala najhujše čase — stopila v zvezo z Nemčijo in Avstro-Ogrsko, s tema dvema večnima sovražnicama balkanskih narodov in celo tudi s Turčijo, ki je tekom stoletij pisala zgodovino teh narodov: s krvjo, suženjstvom, in mučeništvom. Zgodovinska resnica je — ki so nam jo potrdili tudi vojaki nemške narodnosti, ki so sodelovali na dogodkih, torej v tem slučaju gotovo nesumljive priče — da je bolgarska vojska izvrševala najstrašneje krutosti nad srbskim civilnim prebivalstvom, da je gonila ženske in otroke v daljno tujino, v robstvo in smrt, da je torej mnogo pripomogla k strašni nesreči, ki je prišla nad srbski narod, ter pripomogla k dejstvu, tako pretresljivemu, da se človeku lasje ježe: da je Srbija izgubila malone polovico svojega prebivalstva — na bojnih poljanah in v izgnanstvu. In vendar postavlja resolucija tisti: če so se dogodile krutosti, je odgovorna le vlada. To ni res. Vsakdo, ki je sodeloval v takih položajih, ve, da more vlada ukazovati, kar hoče, da pa je vendar največ odvisno od individualne volje posameznikov. Znane so vnevpijoče stvari, ki so jih zagrešale nemške in madžarske horde v Benečiji, da sta si morala človeški genij in civilizacija od sramu zakrivali čelo. In te stvari bi se bile dogajale tudi brez ukaza in eventuelno tudi proti ukazu. Dogajale so se, ker so ljudje poživinili v sovraštvu. Vzlic vsemu in vsemu pa se pridružujemo želji jugoslovanske omladine v Franciji, da bodi pozabljeno, kar je bilo, in da se tudi Bolgarom odpre pot v kolo Jugoslovanov. Mladi gospodje so veliki idealisti. In idealizem je v čast. Vendar pa mu ni dovoljeno, da bi kar tako šel mimo zgodovinskih dejstev, zlasit še, če se s tem dela krivica svojim bližnjim.

Domače vesti.

Določbe za kopelji. Kr. gubernatorat je izdal naslednjo naredbo: 1. prepovedano je kopanje izven ljudskih in drugih kopališč, pretorej kopanje na bodisikakšnem kraju tržaške luke, od Grljana do Sv. Sobote; 2. prepovedano je sprehajanje v kopalni obleki, vožnja v kočijah, postajanje po ulicah, po javnih sprehajališčih in po obali, ki ne spada k kopališčnemu področju; 3. prestopnike te naredbe, če niso s svojim obnašanjem zakrivili prestopkov, ki spadajo v delokrog rednih sodišč, bo civilni komisarijat kaznoval z globo 2—200 lir, a v slučaju, da ne morejo plačati, z 6—14 dni zapora; 4. kr. karabinjerji, finančne straže, prideljene komisarijatu, in občinske straže imajo ukaz, da izvrše to naredbo.

Aprov. komisija nam sporoča: Danes, v četrtek, dne 19. junija, bodo prodajalne aprov. komisije odprte samo od 7.—13. ure.

Odborova seja »Učiteljskega društva« bo jutri, v petek, ob 17 na Acquedottu. — Predsednik.

Tečaj za angleščino. Društvo »Ljudski oder« v Trstu otvori v najkrajšem času tečaj za angleški jezik. Člani (eventualno tudi nečlani), ki se mislijo udeležiti tega tečaja, naj se priglasijo do nedelje, 22. t. m., v društvenih prostorih (ulica Madonnina 15. II. levo) med 8—10 ali med 15—19. Pouk se bo vršil v treh tedenskih urah.

Skupina »Viktor Parma« priredi danes, v četrtek, izlet na Vrdelo (Scoglieto), kjer se bo vršil zabavni večer v restavraciji Benčič (Transval). Zbirališče članov ob 17 v »Jadranu« pri Sv. Jakobu. — V soboto godbena vaja. — Odbor.

Telovadno društvo »Sokol« v Trstu. V petek, 20. t. m., ob 19 odborova seja v kavarni »Balkan«. — Podstarosta.

Tržaške sokolske župe odbor ima svojo sejo v nedeljo, 22. t. m. ob 9 v društvenih prostorih. — Starosta.

Zborovanje kmetovalcev in vrtnarjev bo v nedeljo 21. t. m. ob 15'30 v veliki dvorani Delavskega doma, ul. Madonnina 15. Zborovanje je izredne važnosti. Pripravljalni odbor kmetske zadruge se čuti dolžnega da poda neko važno poročilo pred dnevom ustanovnega občnega zbora. Kmetovalci, poljedelci in vrtnarji so zato vabljeni, da se udeleže zborovanja v velikem številu.

Tatvina. V prosti luki so včeraj aretirali Marcela S. in Ivana K., ker so pri njima našli mast ki je bila ukradena v pristaniških skladiščih.

Našli so včeraj truplo vojaka Rajmunda Rizzija, ki se je pred kratkim utopil blizu pomola št. 1 v prosti luki. Truplo so prepeljali v mrtvašnico pri Sv. Justu.

Ukradli so pisalni stroj. Včeraj so neznani tatovi odprli s ponarejenimi ključi urade v ul. Mazzini 22. Ukradli so pisalni stroj »Unterwood«.

Tragična smrt. Bruno Stiglich, star 18 let, se je pred šestimi meseci zaljubil v neko Bruno Orion. Obljubil ji je, da jo poroči, in zaljubljeni parček si je našel stanovanje v rocolski dolini, št. 581. Toda nesreča je hotela, da je mladi Bruno hitro pozabil na svojo ljubezen, ko je pred enim tednom spoznal sestrično svoje zaročenke, neko Marijo Dluchy. Ta je iztisnila iz njegovega srca ubogo Brino. Ko je pa le-ta doznala za celo stvar, se je mladi par odločil da — umre. Včeraj zjutraj se je Bruno podal s svojo novo zaročenko v svoje stanovanje. Zaprla sta se v sobo in odprla plinsko cev. Ko je Brunova mati prišla v stanovanje, je našla svojega sina — mrtvega, a njegovo zaročenko v agoniji. Telefonirali so takoj rešilni postaji. Prihitel je zdravnik, ki je ugotovil, da je Bruno že mrtev. Njegovo zaročenko so odpeljali v bolnišnico.

Borzna poročila.

Trst, dne 18. junija 1919.

Malo poslov.
Tendenca slaba.

Tečaji:		
Cosulich (Austroamericana)	680	700
Dalmatia (Parobr. dr.)	340—	370
Gerolimich	1650—	1750
Lloyd	1000—	1100
Lussino	1650—	1750
Martinolich	500—	530
Navigazione Libera Triestina	1800—	1900
Oceania	520—	540
Premuda	670—	720
Tripcovich	600—	635
Assicurazioni Generali	16900—	17150
Riunione Adriatica	3100—	3200
Ampelea	450—	480
Cement Dalmatia	260—	280
Cement Spalato	360—	380
Čistilnica riža (Pilatura riso)	380—	420
Krka	360—	375
Ladjedelnica v Tržiču (Cantiere)	330—	360
Tržaški Tramway	215—	225
Tržaška tvornica olja (Oleifici Triest.)	700—	730

MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 1'—. Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 2'—.

KOSTANJ, 1 vagon za krmljenje prašičev prodam. Pillin, Acquedotto 94. 3801

UČENCA IN UČENKO 14 do 15 let stara sprejme v trgovino z mešanim blagom Ivan Zelen v Senožečah.

PRODA se popolna kuhinjska in spalne sobe oprava ter še mnogo drugega pohištva. Naslov pove ins. odd. Edinosti.

PRODA se odkrita kočija za par konj, nerablena, ne barvana. Več se izve: Vatovec Jakob, kovač, Zavrhek, postaja Divača.

FOTOGRAFSKI UČENEC iz boljše družine se spreme takoj v ateljeju A. Jerkič, Trst, ul. Roma št. 2-4. P 149

IZVRSTNO VINO, istrsko, belo in črno, se dobi na debelo in drobno pri R. Malalanu na Opčinah po dnevnih cenah. 3756 a

ZAKONSKA SOBA, popolna, in razno drugo pohištvo, se proda. Piazza Ospitale 8, vogal Via Solitario. 3797

FOTOGRAF A. JERKIČ, Trst, ul. delle Poste št. 10. Gorica Corso št. 36 na dvorišču. P 1233

HIŠICA z lepim vrtom pri Sv. Ivanu se proda pod dobrimi pogoji. Naslov pove ins. odd. Edinosti.

ZA UČENJE KLAVIRJA. Diplomirana klavirska učiteljica poučuje v klavirju po metodi konservatorija. Naslov pove inseratni oddelek Edinosti pod štev. B 121. (B 121)

Obrtno in konsumno društvo pri Sv. Ivanu pri Trstu

Sklicuje se društveni

izredni občni zbor

na dan 28. junija t. l., v soboto, ob 19 v zgornje društvene prostore pri Sv. Ivanu

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo nadzorništva in sklepanje o nadzorništvenem predlogu glede potrditve računskih zaključkov za leta 1916, 1917 in 1918.
2. Razni upravni predlogi odbora in članov.

Vsi člani so vabljeni, da se udeleže občnega zbora.

Za odbor:
Godnig Ivan, predsednik, l. r.

JAVNI PLES

v SLIVNEM pri Nabrežini se bo vršil 22. junija.

Vabimo k obilni udeležbi.

ZOBOZDRAVNIK

Dr. MRAČEK TRST

Corso 24, I. nadstropje
Ordinira od 9-12 dop. in od 3-6 pop.
Brezbolestno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje

ZALOGA UR IN ZLATNINE
na veliko izbero se vdobi pri
A. POVH v Trstu
TRG GARIBALDI (BARRIERA) 8.

Zveplo dvakrat rafinirano

po 100 lir za 100 kg pri odjemu originalnih vreč po 50 kg. Finejše vrste primerno dražje. Modra galica v originalnih vrečah po 230 lir za 100 kg prodaja

Alojz Gorjup — Prosek.

Dr. FRANZUTTI

ZOBOZDRAVNIK v Trstu, ul. Gioachino Rossini štev. 12, vogal ul. delle Poste. Tehniški vodja A. Johnscher, dolgoletni asistent Dr. J. Čermaka. - Izdiranje zob brez bolečin. Plombiranja. Umetni zobje.

VINO! VINO!

Tvrdka Race & drug Trst, trg Venezia (ex Giuseppina) 1, Riva Grumula 2 obvešča svoje cenj. odjemalce, da ji je došla velika množina pristnega istrskega refoška, rizlinga ter italijanskih črnih in belih vin od 10 do 14 stopinj. — Razven tega ima v svoji zalogi vermouth, marsalo in pristno domače žganje. — Konkurenca izključena.
Telefon štev. 24-95. Telefon 24—95.

Oskrbništvo Jozef Ridomi iz Vidma (Udine)

Prva internacijonalna tvrdka za direktni uvoz in izvoz.

Podružnica z bogato zalogo v Trstu.
Originalne cene.

Vino v sodih, belo in črno, chianti, vermouth, marsala v sodih in v stekleničah, fino asortirano namizno vino, šampanjec itd. — Konjak, žganje in drugi likeri. — Meso, pa adižniki v konservi, začimbe, sardine slane v olju; kondenzirano mleko. Čokolada, prepečenec, milo itd. itd.

G. ZNAIEVICH in U. PAVANETTO — Trst, ulica Valdirivo štev. 30.

BRZOJAV št. 758.

PARČINA, Via Torre bianca 20

San Miniato kolodvor 42-14-13-10-40.

Vsled začasne ustavitve železniškega nakladanja odpošljemo dne 16. druga dva vagona vina

CHIANTI ALTINI

Na podlagi tega brzojava javljam svojim cenjenim odjemalcem, da te dni začnem prodajo glasovitega vina

Chianti Altini e Serafini „Valle d'oro".

J. PARČINA.

CHIANTI. Tvrdka J. PARČINA v Trstu, ul. Torre bianca št. 20, telefon 29-53 prodaja ta teden veliko množino pristnega vina **CHIANTI** v 2 litrskih steklenicah po naslednjih cenah:

CHIANTI	Silvio Nencioni . . .	L 4 —	steklenico
„	Stravecchio S. Miniato	L 3.90	„
„	Paganelli & Figlio, Pistoia	L 4.80	„
„	G. Grifoni, Castello (Firenze)	L 4.80	„

Ker so se vina podražile, prodajam po teh cenah edino le to partijo vina.

Obiskujte dobro preskrbljeno trgovino
MANUFAKTURNEGA BLAGA
tvrdke G. N. Ravalico v Trstu, ul. Vincenzo Bellini 13 (palog cerkve sv. Antona novega)
Vsak dan novi prihodi.

Eno najboljših PIV se toči v hotelu Balkan

UMETNI ZOBJE
z in brez čeljusti, zlate krone in tudi obrobki
VILJEM TUSCHER koncesijonirani ZOBOTEHNIK
TRST, ul. 30. oktobra (ex Caserma) 18, II.
Ordinira od 9 predp. do 6 zvečer.

V nedeljo, 22. junija vsi v Pliskovico
kjer se bo vršila
VELIKA POLEZNA VESELICA S PLESOM.
Spored bogat. Svirala bo dobroznana godba s Proseka.
Začetek plesa ob 1 popoldne, začetek veselice ob 3. - Po veselici se bo ples nadaljeval.
Krasno razsvetljena podzemeljska dvorana nudi obiskovalcem očarljiv užitek.
K obilni udeležbi vabijo
PRIREDITELJI.

JADRANSKA BANKA
Deln. glav. K 30,000.000, Reserve K 8,500.000
Centrala: TRST
Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 9
Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Šibenik, Zadar. Ekspozitura: Kranj.
Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle
Sprejema vloge
na hranilne knjižice proti 3½% letnim obrestim. v bancogiro-prometu proti 3% letnim obrestim. Na odpoved navezane zneske sprejema po najugodnejših pogojih, ki se imajo pogoditi od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (Safes deposites).
Blagajna posluje od 9 do 13.